

آشنایی با آرشیو ایالتی پکن در کشور چین^۱

■ **فائزه السادات طباطبایی امیری**

کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی از دانشگاه شهید چمران اهواز

■ **زهرا مددی**

دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شاهد

مقدمه

کتابخانه‌ها و آرشیوها سازمان‌های محافظ و نگهدارنده تاریخ و سرمایه یک ملت یا جامعه هستند. این مراکز وظیفه اداره سرمایه تاریخی یک ملت را مطابق با قوانین و روش‌های علمی دارند. این فعالیت نه تنها برای مردم امروز بلکه برای نسل‌های آینده نیز با ارزش است. آرشیو نه تنها مکانی برای نگهداری اسناد است، بلکه به عنوان مراکز تبادل اطلاعات با سایر آرشیوهای اطلاعاتی نیز عمل می‌کند. آرشیو مانند اصطلاحنامه‌ای است که هرگونه اطلاعات را در اختیار اقشار مختلف جامعه قرار می‌دهد.

مدیران آرشیو

چان لرن^۲، سرپرست و مسئول کلیه وظایف و فعالیت‌های آرشیو پکن است. وی دو معاون با وظایف متفاوت دارد؛ معاون اول جیانگ ژیمانو^۳، مسئول اداره بخش‌ها و حوزه‌های زیر در آرشیو است؛ بخش حقوقی، بخش اجرایی، بخش پشتیبانی‌های ایالتی، بخش پشتیبانی و بخش مالی آرشیو، بخش آموزش، بخش مراکز آموزشی مختلف در آرشیو از قبیل دانشکده‌ها، مراکز تفریحی و ... و نهایتاً بخش منابع تاریخی.

معاون دوم رن ژی^۴، مسئول اداره بخش‌ها و حوزه‌های زیر است:

بخش انتشار منابع موضوعی در ارتباط با آرشیو شهر پکن، بخش انتشار منابع تاریخی آرشیو، بخش آموزش‌های اجتماعی عموم مردم، بخش فراهم‌آوری امکانات و تجهیزات آرشیو، بخش اداره تحقیقات و پژوهش‌ها و نهایتاً اداره بخش مربوط به اسناد محرمانه و امنیتی آرشیو.

عملکردها، بخش‌ها و مراکز آرشیو

● عملکرد مرکز جمع‌آوری مجموعه منابع، اسناد و مدارک آرشیو. همان‌طور که از نام مرکز برمی‌آید، وظیفه آن دریافت اسناد، مدارک و منابع با ارزش و ارزیابی اهمیت آنها برای انتقال به مجموعه منابع آرشیو است.

● عملکرد مرکز بهره‌برداری و استفاده از مجموعه منابع آرشیو. این مرکز در واقع کاربردی‌ترین و اساسی‌ترین عملکرد را در آرشیو ایفا می‌کند و مسئولیت در دسترس قرار دادن مجموعه منابع، اسناد و مدارک ذخیره‌شده در آرشیو را بر عهده دارد.

● عملکرد مرکز آموزش‌های اجتماعی آرشیو. این مرکز مسئولیت آموزش جوانان و بزرگسالان و در کل عموم کاربران

موجودی آرشیو شهر پکن در کشور چین هم اکنون یعنی در سال ۲۰۱۱ میلادی، بالغ بر یک میلیون و هفتاد و یک هزار نسخه است. این منابع در اشکال مختلف و در قالب‌های متنوع از قبیل کاغذی، سمعی و بصری، فیلم، عکس و انواع ریزپردازنده‌ها و ... هستند که محتوای آنها کاملاً با ارزش و قیمتی است. عموم مردم از طریق اینترنت می‌توانند از مجموعه گرانبهای این آرشیو استفاده کنند. علاوه بر اینترنت، از دیگر راه‌های دستیابی اقشار مختلف جامعه به خدمات این آرشیو، می‌توان به نمایشگاه‌ها، انتشارات و ... اشاره کرد. آرشیوها در سال‌های اخیر، با گسترش سرمایه‌گذاری‌های مالی به‌طور قابل ملاحظه‌ای در حال گسترش ساختارهای اطلاعاتی بوده‌اند. تا جایی که هم اکنون حدود ۵۲۰ هزار رکورد از اسناد و منابع این آرشیو به صورت برخط و قابل جست و جو از طریق اینترنت در دسترس کاربران قرار دارد. لازم به ذکر است که تا پایان سال ۲۰۰۵ میلادی برای راحتی کار کاربران از میان منابع و اسناد آرشیو پکن، ۱۰ درصد از اسناد کاغذی به صورت دیجیتال، تعدادی به صورت میکروفیلم و همه اسناد و منابع سمعی و بصری به صورت برخط در اختیار کاربران قرار داشته است.

**موجودی آرشیو پکن
چین، هم اکنون شامل
بیش از ۱۵۱۹۹۰۸
جلد منبع از منابع
آرشیوی و ۳۰ هزار
جلد از منابع جاری
است**

انجام فرآیندهای دیجیتال سازی و تهیه کپی و نسخه‌های متعدد از میکروفیلم‌ها است.

- عملکرد مرکز فهرست‌نویسی آرشیو. این مرکز فهرست‌نویسی اسناد و مدارک نگهداری شده در آرشیو را انجام می‌دهد.

- عملکرد مرکز نظم‌دهی و مرتب‌سازی اسناد آرشیو. وظیفه این مرکز مرتب‌سازی، نظم‌دهی، تعیین صحت و اعتبار اسناد و مدارک و نیز تصمیم‌گیری در خصوص امحاء اسناد و مدارک آرشیو است.

- عملکرد مرکز ذخیره‌سازی آرشیو. مرکز ذخیره‌سازی آرشیو در واقع مرکز اصلی ذخیره‌سازی و نگهداری اسناد و مدارک آرشیو است.

مجموعه منابع آرشیو پکن

مجموعه منابع این آرشیو شامل دو بخش است:

۱. مجموعه اصلی آرشیو

موجودی آرشیو پکن چین، هم اکنون شامل بیش از ۱۵۱۹۹۰۸ جلد منبع از منابع آرشیوی و ۳۰ هزار جلد از منابع جاری است. منابع آرشیو قبل و بعد از صحافی طبقه‌بندی می‌شوند. به طوری که منابع در واقع شامل مدارک و اسناد تاریخ امپراطوری چین، انقلاب چین و اسناد و منابع تاریخی مرتبط با این انقلاب می‌شوند؛ به عنوان نمونه، یکی از منابع موجود در آرشیو پکن منابع نگهداری شده در آرشیو مینگ / کینگ^۵ بوده که به این آرشیو منتقل شده است. آرشیو مینگ / کینگ ۲۱۱۸ جلد کتاب از سال ۱۵۰۰ تا سال ۱۹۱۱ را پوشش می‌دهد. این مجموعه شامل اسناد و مدارک ایالات و ناحیه‌های امپراطوری چین است. همچنین این منابع دربرگیرنده اسناد خارجی نوشته شده پیرامون مسائل داخلی چین و نیز یادداشت‌های محرمانه‌ای است که برای ایالات امپراطوری،

آرشیو را در استفاده هر چه بهتر و مؤثرتر از مجموعه منابع عرضه شده در آرشیو به عهده دارد. علاوه بر مسئولیت یادشده، وظیفه برگزاری اردوها یا تورهای سازمان‌یافته کوتاه مدت تابستانی به منظور اطلاع‌رسانی کاربران آرشیو پیرامون وظایف و عملکردهای آرشیو، همچنین آموزش نگارش یادداشت‌ها و مطالب منتقدانه را به کاربران بر عهده دارد. پذیرایی از کاربران و بازدیدکنندگان آرشیو و مدیریت این مسئله از دیگر مسئولیت‌ها و وظایف این مرکز است.

- عملکرد مرکز انتشارات منابع تاریخی آرشیو. ویرایش منابع تاریخی آرشیو پکن، انتشار، توزیع، تهیه بروشور و اطلاع‌رسانی پیرامون منابع، اسناد و مدارک جدید اضافه شده به مجموعه منابع آرشیو، تألیف و ویرایش مقالات پژوهشی و ... از اعم وظایف مهم این مرکز است.

- عملکرد مرکز انتشارات منابع موضوعی. این مرکز وظیفه ویرایش و انتشار منابع موضوعی مبتنی بر منابع، اسناد و مدارک موضوعی موجود در آرشیو پکن را با توجه به تقاضا و نیاز جامعه بر عهده دارد.

- عملکرد مرکز پژوهش آرشیو. مسئولیت مرکز پژوهش آرشیو، فراهم ساختن امکان استفاده از مجموعه منابع و اسناد و اطلاعات تاریخی ذخیره‌شده و موجود در میان منابع آرشیو در راستای انجام پژوهش و تحقیقات، تطابق و سازماندهی خدمات اطلاع‌رسانی به صورت فراگیر، علمی و فعال می‌باشد.

- عملکرد مرکز فناوری و کامپیوتر آرشیو. این مرکز ارائه‌کننده انواع خدمات نرم‌افزاری، سخت‌افزاری، شبکه اینترنت، پایگاه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی و ... است.

- عملکرد مرکز پشتیبانی و حفاظت آرشیو. مرکز پشتیبانی وظیفه حفاظت و مرمت اسناد و مدارک، فرآیند دیجیتال سازی منابع سمعی و بصری و ... را بر عهده دارد.

- عملکرد مرکز میکروفیلم آرشیو. مسئولیت این مرکز شامل

**مجموعه منابع کلاسیک آرشیو،
شامل مجموعه‌ای از اسناد و
مدارک مربوط به دوران جنگ و
صلح دولت‌های پنگی‌یو چین و
جزیره تایوان است**

و زیرساخت‌های شهری و ... تأثیرگذار بوده‌اند. به عنوان مثال، از جمله تغییرات صورت گرفته ادغام آرشیوهای عمومی و خصوصی بود. آموزش و پرورش نیز بسیار پیشرفت کرد. به علاوه، سومین سرشماری جمعیت چین، برگزاری بازی‌های آسیایی و اختصاص دو دوره المپیک ورزشی به کشور چین از جمله این تغییرات بودند. علاوه بر منابع و اسناد و مدارک ذکر شده، درخصوص دوره پادشاهی دیناستی^۶ نیز در این آرشیو منابع و اسناد و مدارکی موجود است که از آن زمان تاکنون نگهداری شده و شامل اطلاعاتی همچون قوای نظامی، مطالب اجتماعی از انقلاب چین تا حال حاضر است. تمامی این منابع و اسناد و مدارک بسیار با اهمیت و ارزشمندند. منابع و اسنادی همچون منابع کاغذی، عکس، اسناد و مدارک سمعی و بصری و اسناد در قالب‌های دیگر نیز در این آرشیو موجود است.

۲. مجموعه منابع کلاسیک آرشیو

مجموعه منابع کلاسیک آرشیو، شامل مجموعه‌ای از اسناد و مدارک مربوط به دوران جنگ و صلح دولت‌های پنگی‌یو^۷ چین و جزیره تایوان است. این مجموعه دربرگیرنده عملکردها و قراردادهای بین دولت‌های پنگی‌یو چین و جزیره تایوان و همچنین اطلاعات و اسنادی پیرامون ایالات چین، آرشیوهای موجود و فعال در ایالات چین و نیز آرشیوهای تجاری و نحوه مدیریت آنها است.

بخش جست‌وجو در منابع و اسناد آرشیو

در این قسمت کاربران به جست‌وجوی نیازهای اطلاعاتی خود می‌پردازند و امکانات جست‌وجوی ساده و پیشرفته برای کاربران در نظر گرفته شده است. بخش جست‌وجو از سه قسمت تشکیل شده است:

۱. جست‌وجو در فهرست اسناد مربوط به مدیریت آرشیوها؛
۲. جست‌وجو در فهرست موضوعات خاص؛
۳. جست‌وجو در فهرست آرشیوهای موضوعی.

هم اکنون، بالغ بر ۱۵۱۹۹۰۸ جلد از آثار آرشیوی که متشکل از انواع منابع هستند که حتی با گذشت زمان طبق نظم خاص زمان پادشاهی دیناستی‌ها، در آرشیو پکن نگهداری می‌شود. تفاوت مجموعه بزرگ این آرشیو با سایر آرشیوها این است که در این آرشیو برخی اسنادی که از نظر تاریخی بسیار قدیمی هستند نیز در دسترس کاربران قرار می‌گیرد. تعداد منابع جاری آرشیو در

سری و تهدیدآمیز به‌شمار می‌روند. هم اکنون نیز بیش از ۸۰۰ جلد کتاب آرشیوی که مربوط به دوره انقلاب چینی‌ها طی سال‌های ۱۹۱۱ - ۱۹۴۹ بوده و از آن زمان باقی مانده است، در میان منابع آرشیو پکن نگهداری می‌شود. بخشی از منابع این آرشیو در زمان حکومت بیگانگ بوده و بر اساس قوانین و خط‌مشی‌های اداری آن زمان اداره می‌شده است. در آن زمان، آرشیو دارای بخش‌های فرعی مثل بخش‌های مربوط به مراسم، بخش‌های فرهنگی، بخش مؤسسات نظامی، سازمان‌های تجاری و بخش مدارک و اسناد جمع‌آوری و ذخیره‌شده از دیگر ایالت‌های چین بوده است. آرشیوهای مرتبط با بخش انقلاب چین، مرکب از منابع مربوط به جنگ‌های داخلی و ضد شورش، اتمام جنگ در سال ۱۹۱۹ - ۱۹۴۹ و بعضی از شاخه‌های اطلاعاتی در شمال چین است. این بخش آرشیو هم به لحاظ شیوه تنظیم مجموعه منابع (نظم و ترتیب مجموعه منابع) و هم محتوای کامل منابع و اسناد و مدارک آن، با ارزش‌ترین بخش تاریخ شهر پکن است.

در مجاورت آرشیو بخش‌های دولتی، بخش دیگری با نام بخش اسناد حفاظت شده رسمی نیز وجود دارد. توجه به آرشیوها از زمانی که کمیته شهری پکن، شهرداری بخش‌های ایالتی، رسانه‌های جمعی، مؤسسات تجاری و فرهنگی و... بودجه‌ای را به آرشیوها اختصاص دادند، بیشتر شد. تمامی این موارد و عوامل ذکر شده در صنعت، کشاورزی، تجارت، آموزش و پرورش، فرهنگ

حدود ۸۴۷۳۰۰ جلد است که فهرست موضوعی آنها در عناوین اقتصادی، سیاسی، نظامی، فرهنگی، کشاورزی، مسائل ساختاری، حمل و نقل، ارتباطات، تجارت، برخوردهای اجتماعی و ... تنظیم شده است. همه این بخش‌ها در خدمت عموم مردم هستند. قدمت این منابع بیش از ۴۰۰ سال - از تاریخ ۱۵۳۳ تا ۱۹۶۶ - است و در طول این سال‌ها نزدیک به ۱۸۰ گروه و سازمان با این آرشیو در ارتباط بوده‌اند.

۳. ارائه خدمات چاپ و نشر و ارسال کتب

با ارائه این خدمات توسط آرشیو، متقاضی با اعلام اسم و شماره تلفن ثابت خود می‌تواند حداقل در بیش از ۳۰ کتاب ارسالی توسط آرشیو، به جست‌وجوی نیاز اطلاعاتی خود بپردازد.

انتشارات

انتشارات آرشیو شامل دو بخش است:

۱. بخش انتشارات منابع تاریخی

بخش انتشارات منابع تاریخی آرشیو پکن، مجلات و منابع اطلاعاتی سازماندهی شده توسط خود آرشیو است که از سال ۱۹۸۹ به صورت فصلنامه منتشر می‌شود. هدف اصلی این نشریه کشف و شناساندن تاریخ به مخاطبین خود، معرفی منابع آرشیوی، راهنمایی کاربران و پیشنهادات سازنده به آنها برای انجام فعالیت‌هایی درخصوص آرشیو و پیشرفت و ارتقاء جست‌وجوی کاربران است. پایان‌نامه‌ها یکی از منابعی هستند که ارتباط زیادی با منابع تاریخی دارند؛ این خدمات نیز به کاربران ارائه می‌شود.

آرشیو پکن طی ۱۰ سال انتشارات منابع خود را از فصلنامه به ماهنامه تبدیل کرده است. منابع تاریخی آرشیو پکن بخش مهم و ارزشمندی از کل مجموعه منابع این آرشیو را به خود اختصاص داده است و مانند پلی ارتباطی بین مجموعه و عموم کاربران عمل می‌کند. آرشیو مجموعه منابع تاریخی خود را هدیه‌ای می‌داند که به عموم مردم و کارشناسان ارائه می‌دهد. آرشیو طی ۱۳ سال یعنی از سال ۱۹۸۶ تا ۱۹۹۸، ۲۳ بخش از جمله بخش آموزشی، تاریخی، نقد تاریخ، مطالعه انتقادی، تولید منابع و ... را برای بررسی منابع تاریخی خود تشکیل داده است و برای هر کدام بودجه‌ای اختصاصی در نظر گرفته است. آرشیو علاوه بر انتشار مقالات پیرامون منابع تاریخی، ۳۰۰ عنوان را به انتشارات بخش آرشیو، ۲۰۰ عنوان را به انتشارات دانشکده‌ها و ۱۰۰ عنوان را به انتشار عکس‌های تاریخی اختصاص داده است.

این انتشارات تأثیر عمده و شگرفی بر عملکرد آرشیو و بخش تاریخی آن گذاشته‌اند. به طوری که بیش از ۳۰۰ عنوان از منابع آرشیوی انتشار یافته به چین و تاریخ پکن به خصوص حوزه‌های سیاست، فرهنگ، آموزش و پرورش و ساختار داخلی آن مرتبط هستند. به این ترتیب، این آرشیو تأثیر شگفت‌انگیزی در ارتقاء هر چه بیشتر مطالعات تاریخی و زمینه‌های مرتبط با آن داشته است. از سال ۱۹۹۹ انتشارات آرشیو پکن فعالیت رسمی خود را در دیگر حوزه‌ها آغاز کرده است؛ برای مثال در پایان سال ۲۰۰۱

کتابی مشتمل بر ۳۰۰ هزار لغت منتشر کرد. به علاوه، ۶۳ مقاله تاریخی، ۴۰ طرح پژوهشی و ... به چاپ رسانیده است. لازم به ذکر است که بسیاری از این مقالات، پرمخاطب هستند و نیاز علمی بسیاری از مراجعه‌کنندگان را برطرف می‌کنند. این مسئله به روشنی نشان‌دهنده پیشرفت و ارتقاء جایگاه اجتماعی این آرشیو است.

۲. بخش انتشارات اسناد به صورت موضوعی

یکی از پرمخاطب‌ترین و پرکاربردترین بخش‌های آرشیو، بخش انتشارات اسناد و منابع به صورت موضوعی است.

بررسی و ویرایش مجموعه آثار آرشیو پکن از سال ۱۹۸۰ شروع شده است؛ به طوری که بعد از انتقال مکان حاضر، آثار آرشیو به طور چشمگیری گسترش یافتند. آرشیو در خصوص انتشارات خود از ساختار، قوانین و خطامشی بسیار محکمی پیروی می‌کند که این خطامشی‌ها پس از مطالعات فراوان در حوزه‌های مختلف از جمله بررسی میزان منابع موجود، بررسی تاریخی این منابع و ... شکل گرفته‌اند. این مسائل موجب به وجود آمدن بیش از ۲۳ بخش موضوعی مانند سیاست، اقتصاد، تاریخ و ... شده است که اطلاعات و منابع تمامی این بخش‌ها به صورت کامل و دقیق جمع‌آوری می‌شوند. لازم به ذکر است که ارزش علمی تحقیق روی تمامی این منابع و موضوعات، توسط محققان و گروه‌های اجتماعی در چین و ایالات متحده آمریکا مورد تأیید است.

اخیراً برای افزایش بررسی و جست‌وجوهای تاریخی در دوران سوسیالیسم، این آرشیو با همکاری مؤسسه تحقیقات پکن اقدام به انتشار و ویرایش منابع مهم ادبیات پکن کرده است. این همکاری منجر به انتشار چندین فصلنامه و سالنامه شده است که هر جلد مشتمل بر ۵۰۰ هزار لغت است. لازم به ذکر است که از این مجموعه تاکنون سه جلد منتشر شده و چهار جلد دیگر نیز در آینده منتشر خواهد شد.

برای کسب اطلاعات بیشتر درباره تعداد انتشارات این آرشیو می‌توان به بخش انتشارات آرشیو پکن مراجعه کرد. در این قسمت خدمات مشاوره‌ای خرید و تهیه انتشارات این آرشیو به صورت تلفنی هم ارائه می‌شود.

پی‌نوشت‌ها

۱. این متن ترجمه‌ای است مستخرج از صفحات اصلی وب‌گاه رسمی آرشیو پکن که از طریق آدرس اینترنتی ذیل قابل دسترسی و بازیابی است: <http://www.bjma.gov.cn/eng.ycs>

2. Chen Leren
3. Jiang Zhimao
4. Ren Zhi
5. Ming / Qing
6. Dynasty
7. Penghu

بررسی و ویرایش

مجموعه آثار آرشیو

پکن از سال ۱۹۸۰

شروع شده است؛

به طوری که بعد از

انتقال مکان حاضر،

آثار آرشیو به طور

چشمگیری گسترش

یافتند